

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 5.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 13. januarja 1941

Cena posamezni številki din 150

Javnost proračunov

Pravilo vsakdanjega življenja je, da se tistemu, ki da denar, tudi poroča, kako se je denar uporabil. A ne samo v vsakdanjem življenju, tudi v političnem življenju bi moralo v polnem obsegu veljati to pravilo. Dejansko so se tudi za uveljavljanje tega načela vodili največji boji in vsi veliki boji za ustavne in državljanske svoboščine so se prav za prav reducirali na to, da odločajo o uporabi denarja davkoplačevalcev samo njih voljeni zastopniki.

Zato so tudi bile v nekdanjih časih proračunske debate višek vsega parlamentarnega življenja. Če nikdar drugače, je v proračunski debati vsak poslanec imel priliko, da dokáže svojim volivcem, da so mu po pravici zaupali. Vlada, ki je dobila proračun, pa je mogla v utrjeni poziciji začeti z izvajanjem proračuna.

Danes so ti časi že daleč za nami, vendar pa ne še tako, da bi bili čisto pozabljeni. In sedaj, ko se začenja doba, v kateri se je navadno začela proračunska debata, se tem bolj naravno vzbudi spomin na to dobo.

Zaradi izrednih dogodkov danes ni mogoče misliti, da bi zopet doživljali takšne proračunske debate kot nekdanj. S tem pa tudi ni rečeno, da bi se morale zbrisati prav vse prednosti, ki so jih nudile nekdanje proračunske debate. Ena prvih prednosti teh debat je bila, da so bili proračuni javni, da se ni skrivala nobena postavka, da se je vsaka izčrpno pojasnila, če je kdo to zahteval. Tako so davkoplačevalci vsaj v glavnem vedno vedeli, za kaj dajejo denar. S tem pa se je ustvarjalo zaupanje, ki je glavna opora za davčno moralo.

Se bolj ko za državne proračune pa je veljalo načelo javnosti za manjše proračune, zlasti za občinske. To je tudi naravno, ker je občina osnovna politična edinica, za katero imajo ljudje vedno živo zanimanje. Zato se je dostikrat tudi za najmanjšo postavko v občinskem proračunu vnel oster boj. Kajti ljudje so hoteli, da je tudi najmanjša postavka utemeljena in da tudi najmanjša podrobnost v proračunu priča o njegovi vestni sestavi.

Cepprav danes iz mnogih utemeljenih, pa tudi ne posebno trdnih razlogov ni več mogoče, da bi se javni proračuni obravnavali tako kot nekdanj, vendar pa bi bilo ravno zato treba posvečati javnosti proračunov tem večjo pažnjo. Kajti včasih so sklepali o proračunih ljudje, ki so bili k temu poslu poklicani na podlagi ljudskega zaupanja, danes pa ni to zaupanje bistveni pogoj za opravljanje takšne funkcije. Zato pa je potrebno, da se danes gospodari v ljudskim denarjem še bolj skrbno, kar pa more dokazati le popolna javnost proračuna. Poleg tega pa se danes zahtevajo od davkoplačevalcev mnogo večje dajatve, da je tudi zaradi tega treba javnosti povedati, zakaj so tako močno povečane dajatve potrebne. Ne dajejo ljudje z lahkoto denar za davke in marsikdo si mora marsikaj odreči, da zadosti tej svoji dolžnosti. Zato pa je tudi dobro in pametno, če se prepriča davkoplačevalca, da se bo njegov denar res dobro uporabil.

Zato pa je javnost proračunov zahteva, ki bi se morala prav posebno spoštovati. Reklo se bo morda, da je to opominjanje od-

več, ker se itak vsi proračuni objavljajo in ker se o njih, vsaj občinskih, itak sklepa na javnih sejah. Poleg tega pa so tudi proračuni razgrnjeni, da se more vsak o njih informirati. To je pa vse lepo in res, toda še mnogo bolj res pa je tudi to, da ni pri nas proračuna, pri katerem se ne bi moglo načelo javnosti še bolj uveljaviti. Res se sprejemajo pro-

računi na javnih sejah, a te seje postajajo vedno bolj samo formalnost. A tudi izgovor o razgrnjenosti proračunov ni posebno močan, ker se tudi v zadnjem hipu vstavljajo čisto nove postavke. Saj smo še v nekdanji narodni skupščini dostikrat doživeli, da niti poslanci sami niso vedeli za vse postavke, za katere so glasovali. Živimo res v izrednih časih, ko

ni mogoče vseh javnih poslov opravljati tako natančno kakor nekdanj. Zaradi tega pa le ni potrebno, da bi postali izredni časi dobra prilika za izgovor, da bi se delalo slabše in manj skrbno. To pa je tudi glavni vzrok, da opozarjamo na potrebo javnosti proračunov, in sicer kot splošno načelo in ne zaradi tega ali onega javnega proračuna.

razpolagal z večjimi vsotami denarja, ne pa tudi z večjim premoženjem, ker vlaga trgovec svoj denar ponovno v blago, cene katerega rastejo iz vzrokov, na katere trgovec nima vpliva. S temi večjimi vsotami bi mogel trgovec samo dopolniti svoje skladišče, nikdar pa v obsegu in s tako kakovostnim blagom, kakor ga je imel prej.

Treba upoštevati, da bodo v hipu normalizacije razmer, t. j. konca vojne v Evropi skladišča trgovcev založena z manjvrednim in dragim blagom, ki ga nihče ne bo hotel kupovati zaradi kasneje nabavljenega boljšega in cenejšega blaga. Trgovce, ki ga bo mir prehitel s polnim skladiščem, bo imel velike izgube, ker bo mogel drago plačano blago prodajati le kot partijsko blago po najnižjih cenah. Za to izgubo mora biti trgovec pokrit z zaslužkom v vojni dobi, ker bi sicer ravno v trenutku, ko potrebujemo močno gospodarstvo, zašli v takšen položaj, da bodo trgovino pri nas prevzeli novi ljudje, po vsej verjetnosti tuji. To pa ni niti v interesu prebivalstva niti našega naroda.

Cene blaga v tujini in tudi v domačih industrijskih podjetjih dnevno rastejo. To zvišanje uporabljati za vsako najmanjšo količino blaga je popolnoma nemogoče in zato tudi z uvedbo določanja cen na podlagi dnevne tržne cene ne bo nastala nobena obogatitev trgovcev, temveč stalna izguba na količini blaga, ki se bo moglo nabaviti za izkupidek, a da pri tem o nazadovanju kakovosti blaga niti ne govorimo. Blago se v trgovini ne nabavlja v zadnjem hipu, temveč navadno z rokom najmanj šest mesecev vnaprej. Ti roki so danes zaradi težkoče nabave surovin še mnogo daljši. Trgovec zato ne more sklepati novih zaključkov, ker nikakor ne ve, kakšne bodo zaradi državnega intervencionizma razmere takrat, ko blago dobi. Naravno je zato, da so zaključki trgovcev vedno bolj redki ter se zato pojavlja vedno večkrat pomanjkanje blaga.

Če se kmalu ne bo uvedel sistem zasebne iniciative z dnevnimi tržnimi cenami, bo nastal v najkrajšem času popoln zastoj v oskrbi prebivalstva.

Intervencionizem in zasebna iniciativa v nar. gospodarstvu

Dnevne tržne cene edino sredstvo proti pomanjkanju blaga

Gen. tajnik trgovinske zbornice v Zagrebu dr. Vjekoslav Fleischer je objavil v »Hrvatski privredni« članek o posledicah državnega intervencionizma na naše gospodarstvo. Njegova izvajanja so sicer prirojena predvsem za hrvatske razmere, imajo pa polno veljavo tudi za nas in za vse gospodarstvo Jugoslavije. V svojih zanimivih izvajanjih v glavnem pravi:

Vojni dogodki so prinesli s seboj tudi nove teorije o intervencionizmu, ki se je razširil tudi na nevtralne države. Gospodarske organizacije so neprestano opozarjale, da se mora uporabljati ta teorija pri nas s posebno previdnostjo, da ne bi nastale težkoče v oskrbi prebivalstva. Vsa ta opozorila pa se večinoma niso upoštevala, ker se je mislilo, da se intervencionizem pri nas mora izvajati, sicer nekoliko prilagojen za naše razmere, ker bi sicer bili pohojeni od gospodarskih sistemov držav, ki so intervencionizem izvedle v vsej popolnosti.

Na številnih anketah se je poudarjalo, da se pri nas ne more ostati pri zasebni iniciativi, ko pa imajo naši partnerji v zunanji trgovini koncentriran nakup in prodajo v centralah in ker nam pri trgovinskih pogajanjih manjkajo podatki o razpoložljivih količinah ter o možnosti efektiviranja zaključkov in zato dobave oziroma nabave ne bi mogle biti izvedene pravočasno. Moglo pa bi tudi v svobodnem razvoju priti do špekulacije in nedovoljenih zaslužkov. Na podlagi tega mnenja so se izdelovali načrti, po katerih bi se ves uvoz in izvoz koncentrirala v raznih centralah, da zasebni iniciativi v zunanji trgovini ne bi preostalo nič drugega, kakor da bi prodajala in dobavljala blago proti določenemu minimalnemu odstotku zasluga ter bi bili

vsa spretnost in iznadljivost zasebne iniciative neizkoriščeni.

Blago bi se centralno nabavljalo oziroma zbiralo za izvoz, trgovec pa bi postal podoben monopolnemu prodajalcu, ki proti določenim provizijam prodaja enovrstno blago.

K sreči vsi ti predpisi še niso sprejeti, toda že njih misel je povzročila v vrstah gospodarstva neugoden odmev. Načelo intervencionizma se je dosedaj izvedlo glede živil, torej na najbolj delikatnem področju. Zelo težke posledice bi nastale, če bi prodri predlog zveze mest banovine Hrvatske, da bi mesta sama prevzela oskrbo prebivalstva z mesom, mastjo in kruhom in da bi se popolnoma eliminirala zasebna ini-

ciativa obrtnikov — mesarjev in pekrov.

Treba je samo proučiti načrte o ustanavljanju uvoznih in prevoznih central, pa mora vsak gospodarski človek na prvi pogled videti, da bi te centrale pomenile samo drag birokratični aparat, ki nikakor ne bi bil dorasel tem poslom, za katere so potrebni največja hitrost, odločnost in kapital.

Te naredbe predvidevajo tudi registracijo, kar onemogoča nastanek novih podjetij. Poleg tega predvidevajo te naredbe razne kavecije, celo vrsto kazni za malo pomembne upravne prestopke, da bi poslovni človek, ki bi delal s

so izdale oblasti celo vrsto naredb in predpisov, ki jih v podrobnostih ne poznajo niti gospodarski ljudje in ki v praksi niso dali zaželenega uspeha. V kaosu naredb se te izvajajo v raznih uradih različno, da trgovci, detajlisti ko grost ne vesta, kaj naj storita. Pač pa morata vedno znova ugotavljati, da v javnem skladišču vsak dan manjka več predmetov, ki bi jih sicer sama mogla vendarle nabaviti v zadostni količini in v pravem času.

Imamo tudi nadzorništva za cene, ki naj kontrolirajo delo detajlnih trgovcev ter na posebne prošnje določajo cene v prodaji na malo in veliko. To delo pa dosedaj ni pokazalo nikakršnih uspehov, temveč je povzročilo samo veliko oviro v prometu ter popolno izgubo substance trgovskih podjetij vseh kategorij.

Praksa je dokazala, da se za posamezne predmete z naredbami sploh ne morejo ustvarjati cene. To velja zlasti za tekstilno blago. Pri drugih enostavnejših predmetih pa nastajajo zaradi lokalnih razmer popolnoma različne cene, ki ne pomenijo za potrošnika nikak dobiček, temveč nasprotno škodo, ker trgovec opušta prodajo predmetov, od katerih nima nobenega dobička. Zlasti še, če mu preti tudi pri najboljši volji, da ustreže potrošniku, nevarnost, da bo imel neprilike z oblastmi. Pri predmetih, ki so pod kontrolo, se vidi, da nekateri izginjajo iz prometa, kar tolmači neinformirana javnost kot špekulacijo trgovcev. To pa je napačno, ker izginja blago iz prometa zaradi negotovih razmer, ki nastajajo zaradi vedno novih naredb ter zaradi intervencionizma države, ki dela slabo kri pri zasebni iniciativi, ki zato opušta te predmete ali pa ne poskrbi, da jih pravočasno nabavi.

Glavni vzrok za pomanjkanje nekaterih predmetov pa je v tem, ker se do danes niso izdali navzlic

tako centralo ves svoj nizko odmerjeni zaslužek izgubil za globo, pri tem pa nikdar ne bi imel pravočasno potrebnega blaga na razpolago. Cepprav je v gospodarstvu od nekdanj znano, da brez zasebne iniciative ni gospodarstva, so vendar hotele pristojne oblasti v želji, da se prilagode tujim sistemom, v nasprotju z vsemi navsveti in opozorili gospodarskih ljudi ustvariti na vseh poljih intervencionistični sistem v upanju, da bo mogel birokratični aparat v vsakem pogledu nadomestiti praktičnega gospodarskega človeka. Te nade pa se seveda niso izpolnile.

Tudi glede cen

številnim intervencijam gospodarskih zbornic

predpisi o določanju cen na podlagi dnevnih tržnih cen

Pristojne oblasti se boje, da bi takšno formiranje cen imelo za posledico nesorazmerno obogatitev trgovcev. Pozablja pa se, da je premoženje trgovca ne v denarju, temveč v blagu ter da je dolžnost slehernega trgovca, ki se hoče vzdržati v sedanjih težkih razmerah in da je kos konkurenci, da ta to svoje blagovno premoženje ohrani. Z uvedbo dnevnih tržnih cen bi se prišlo samo do tega, da bi posameznik z večjim skladiščem

Intervencionistične države se vračajo k zasebni iniciativi

Dočim pa mi skušamo s prav malo uspeha uvesti nove doktrine v gospodarstvu, pa vidimo, da polagoma intervencionistične države odstopajo od intervencionizma in se vračajo na sistem zasebne iniciative kot edino možnem sistemu v gospodarstvu. Tako je zlasti simptomatično ponovno uvajanje sistema kalkulacije na temelju dnevnih tržnih cen v Nemčiji. Tako v Nemčiji ko v Italiji se opušta intervencionizem, ki ustvarja monopol in zavira zdrav razvoj gospodarstva. Poleg tega povzroča intervencionizem birokratizem, ki jemlje poslovanju oni polet, ki je neobhodno potreben v gospodarstvu vseh kategorij. Zlasti so v tem oziru značilne izjave gospodarskega ministra dr. Funka, drž. svetnika dr. Helffericha ter milanskega lista »Il Sole«. Te izjave in članki, ki so odločilni za gospodarsko politiko naših velikih sosednih držav in po vzoru katerih se skuša sedaj pri nas uvajati intervencionizem, vsebujejo v glavnem isto, kar so naše gospodarske organizacije neprestano naglašale na vseh svojih

sestankih in anketah. Te izjave so identične s predlogi gospodarskih zbornic iz vse države. Zato je potrebno, da so pristojni čimtelji v podrobnostih informirani o tem novem pojavu in da izdajo čimprej potrebne ukrepe, ki naj omogočijo zasebni iniciativi novo delavnost v našem gospodarstvu.

Če smo prej brezuspešno uvajali intervencionistični sistem, moramo sedaj čimprej izvajati preizkušeno teorijo zasebne iniciative, da bi popravili to, kar je dosedaj intervencionizem zavril.

Upoštevati pa je treba tudi to, da se z naredbami draginja ne more ustaviti in da je bolj važno imeti blago, magari po višjih cenah, kakor pri nižjih cenah imeti prazna skladišča. Če bi že od začetka vojne delali po tem načelu, bi nastopilo pomanjkanje blaga mnogo pozneje in v mnogo manjšem obsegu. Ali ni zanimivo, da so se prej, ko se je blago še moglo dobivati, prošnje za uvozna dovoljenja dosledno odbijale, sedaj pa, ko je nabava blaga skoraj onemogočena, dajejo gospodarstvu dovo-

† Anton Kralj

Nenadoma je umrl v Ljubljani tajnik in prokurist Zadrugne zveze g. Anton Kralj. Pokojnik je bil eden najzaslužnejših slovenskih zadrugnikov, ki se je v duhu Krekovih idej ves posvetil zadrugništvu. Rojen je bil leta 1878. v Zagorici pri Dobropoljah, napravil gimnazijo v Ljubljani, dovršil pravne študije na Dunaju, nato pa absolvirao zadrugno šolo v Darmstadt. Leta 1908. je vstopil v službo pri Zadrugni zvezi, prevzel takoj uredništvo »Narodnega gospodarja«, ki ga je vodil in urejal skoraj vsa leta do svoje prezgodnje smrti.

Anton Kralj se je mnogo udeleževal tudi v našem gospodarskem življenju, tako pri Ljubljanski borzi za blago in vrednote, Vzajemni posojilnici, Centralni višnji itd. Povsod se je s svojim temeljitim poznavanjem razmer, svojo delavnostjo in vestnostjo pridobil vzgled ter spoštovanje. Za slovensko zadrugništvo pomeni njegova smrt zelo težak udarec in vrzel, ki je nastala z njegovo smrtjo se bo le težko nadomestila. A tudi slovensko gospodarstvo bo težko občutilo njegovo izgubo.

Bodi ohranjen zaslužnemu zadrugnemu in gospodarskemu možu ter delavcu svetel spomin!

ljenja tudi čez določene kontingente. To jasno dokazuje, da birokratično obeležje deviznih central ni bilo doraslo gospodarskim potrebam države.

Gospodarske zbornice so nešteto predlagale pristojnim oblastem, da državna uprava opusti intervencionizem in da ustanovi bolj elastične ustanove za dobavo surovin iz tujine, ki ne bodo birokratske ustanove, temveč le pogodbenice s tujino. Te centrale bi morale zagotoviti uvoz bombaža, volne, kavčuka, kositra, kave, riža, čaja itd., dočim bi po sklenjenih pogodbah ostala uvoz in razdelitev blaga popolnoma svobodna zasebni iniciativi.

Te težke naloge pogajanja in zagotovitve uvoza ter izvoza ni državna oblast prevzela niti do danes, temveč je hotel s pomočjo registracij, kvacij, kazni in razdeljevanja kontingentov v državi sami zagrabiti ves notranji promet v svoje roke ter z ustanavljanjem raznih central zmanjšati trgovski dobiček. Razliko v dobičku pa ne daje potrošnikom, temveč z obrestmi na kavecije, z raznimi izvoznimi taksami in pristojbinami skuša doseči kritje za stroške po nepotrebnem ustanovljenega birokratičnega aparata. Ta sistem ni le škodljiv za potrošnike, temveč tudi za državne, banovinske in občinske proračune. Centrale in podobne ustanove so oproščene vseh davščin, ne plačajo torej ne državnih niti samoupravnih davščin, ves svoj dohodek iz gospodarskega poslovanja pa trošijo za počasni birokratični aparat, ki dosedaj ni v gospodarstvu nikjer pokazal dobrih rezultatov. Na ta način pa je izločen pridobitnik, kot glavni nosilec vseh davščin, iz procesa proizvodnje in distribucije, s tem pa tudi kot davčni zavezanec. Kako naj se potem krijejo vsi rastoči izdatki države in samouprav, je pač uganka. Ravno tako pa ne more nihče odgovoriti na vprašanje, kako bodo mogli živeti vsi tisočstotni zasebnih nameščencev in delavcev, ki tudi veliko število samostojnih podjetnikov, če bo njih gospodarska delavnost onemogočena.

Predaleč bi zašli, če bi na tem mestu ponovili vse predloge, ki so jih predlagale gospodarske organizacije v zvezi z državnim intervencionizmom. Samo to moramo poudariti, da ni zasebno gospodarstvo nikdar nasprotovalo nadzoru države nad svojim delom, da se preprečijo špekulacije in nedovoljeni dobički. Toda to nadzor-

stvo naj se udeležuje tam, kjer dejansko gre za špekulacijo in pretirane dobičke, ne pa da se umetno ustvarjajo z intervencionističnimi predpisi prekrški, kjer

teh dejansko niti ni. Zlasti pa so takšna preganjanja gospodarskih ljudi nedopustna, kjer ne gre za nič drugo ko za ohranitev gole substance podjetja, ki jo mora

vsak gospodarski človek obdržati tako v interesu potrošnikov, ko tudi državnih in samoupravnih oblasti, a končno tudi zaradi sebe in svoje rodbine.

Novi izvozni in uvozni odbor

Samo uradniki člani obeh odborov

Direkcija za zunanjo trgovino postopoma prevzema od Narodne banke posle zunanje trgovine. Tako sta bila te dni z odlokom ministra za trgovino in industrijo ustanovljena izvozni in uvozni odbor pri direkciji za zunanjo trgovino. Istočasno je prenehala funkcija prejšnjih odborov za uvoz in izvoz pri Narodni banki. Po uredbi o ustroju direkcije za zunanjo trgovino sta nova odbora za izvoz in uvoz posvetovalni telesi.

Po odloku trgovinskega ministra sta oba odbora sestavljena takole:

Izvozni odbor: dr. Rudolf Bičanić, direktor direkcije za zunanjo trgovino, namestnik dr. Dragoslav Mihajlović, načelnik izvoznega oddelka,

dr. Martin Pavlič, načelnik carinskega oddelka fin. ministrstva, namestnik Dragotin Prpić, svetnik fin. ministrstva,

Konstantin Ljubisavljević, direktor devizne direkcije Narodne banke, nam. Gjorgje Milovanović, šef oddelka Nar. banke,

Milan Rajaković, brigadni general, šef oddelka inspekcije narodne obrambe, nam. Mitar Backović, intendantski major,

dr. Dragoljub Čorić, direktor direkcije za prehrano, nam. dr. Dragiša Nikolić, direktor zavoda za proučevanje volne,

inž. Milan Manojlović, načelnik oddelka za upravo drž. gozdov, nam. inž. Mihajlo Braljinac, višji svetnik gozdarskega ministrstva,

dr. Josip Kabas, šef oddelka za trgovino in industrijo pri banski upravi v Zagrebu, nam. Vladimir Kokotović, šef urada za zunanjo trgovino v Zagrebu in

dr. Dragutin Toth, gen. direktor Prizada, nam. dr. Ciril Nemeć, namestnik gen. direktorja Prizada,

Uvozni odbor, dr. Bičanić, nam. dr. Kristić,

dr. Pavlič, nam. Predrag Pečić, Konstantin Ljubisavljević, nam. Milovanović,

Milan Rajaković, major Backović,

dr. Dimitrije Mišić, nač. ind. oddelka pri trg. ministstvu, nam. inž. Arsenijević,

inž. Vladimir Kokotović, nam. dr. Kabas.

Kakor se iz teh imen vidi, so člani novega izvoznega in uvoznega odbora izključno samo uradniki. Nikakor ne moremo zaznamovati to sestavo kot srečno, pa čeprav ne dvomimo, da so vsi ti gospodje uradniki odlično kvalificirani. Toda po našem mnenju ni naloga uvoznega in izvoznega odbora sama ta, da pazi predvsem na formalno pravilnost izvoza in uvoza, temveč da zna najti predmete, ki jih naša država potrebuje in da zna dobro prodati to, kar izvažamo. To pa znajo predvsem trgovci, ki so se leta in leta vadili z izvozom in uvozom, ki že poznajo to najbolj riskantno trgovino iz temelja. Če kdo, potem bi morali biti takšni ljudje poklicani v posvetovalna odbora za izvoz in uvoz, ker ti ljudje bi res znali svetovati.

Sicer pa je treba reči, da je čudno, če so v izvoznem in uvoznem odboru direkcije za zunanjo trgovino vodilni uradniki same te direkcije. Oba odbora sta posvetovalna odbora in bodo torej člani tega odbora dejansko sami sebi svetovali. Ali ni jasno, da je to odveč? Svetovati bi mogli le takšni, ki so izven direkcije, ne pa, da svetujejo tisti, ki itak o zunanji trgovini odločajo. A tudi drugi gos-

podarstvi, več ali manj že itak odločajo o naši zunanji trgovini ter je zato odveč, da so člani posvetovalnega odbora.

Izvozna in uvozna trgovina nikakor nista dve identični trgovinski panogi, temveč je vsaka čisto drugačna od druge. Uvoznik ima čisto drugačne izkušnje kakor izvoznik, poleg tega pa se tudi po snovi izvoz zelo razlikuje od uvoza. Izvažamo v glavnem agrarne proizvode, surovine, les, živino in rude, uvažamo pa industrijske izdelke in polfabrikate ter samo nekaj surovin za industrijo. Ze zato bi bilo logično, da ne bosta izvozni in uvozni odbor sestavljeni enako, temveč da bodo imeli v uvoznem odboru glavno besedo uvozniki, v izvoznem pa izvozniki. To bi vsaj človek pričakoval. Kakor pa vidimo iz sestave obeh odborov, nimajo besede v obeh odborih niti uvozniki in niti izvozniki, temveč samo uradniki. Vsa čast njim, toda praktičnih in izkušenih naših uvoznikov ter izvoznikov ne morejo v celoti nadomestiti.

V naši zunanji trgovini smo že doživeli vse polno težkih razočaranj, ker niso odločali o njej praktični izvozniki in uvozniki, temveč uradniki. Tako je notorično, da bi danes trpeli mnogo manj na pomankanju bombaža, pnevmatike, kave itd., če se ne bi pred več ko enim letom po vrsti odklanjale prošnje uvoznikov za uvozna dovoljenja za te predmete. Ali naj sedaj podobne slabe izkušnje doživimo še enkrat?

Ni mogoče več tajiti, da izvira velik del današnjih težav iz dejstva, ker ni bilo sodelovanja med

oblastmi in zasebno iniciativo. V splošnih krogih se je to tudi že poznalo, o čemer zlasti javno pričča drugi sestanek ministrskega predsednika Cvetkovića z zastopniki gospodarstva. Po tem sestanku smo za trdno pričakovali, da se bo začelo ozko in plodno sodelovanje oblasti in zasebne iniciative. Zlasti pa smo bili prepričani, da se bodo naše gospodarske organizacije in zlasti zbornice, pri sestavljanju novih gospodarskih odborov v polni meri upoštevale. Kakor pa nam kaže sestava izvoznega in uvoznega odbora pri direkciji za zun. trgovino, smo doživeli znova veliko razočaranje in sodelovanja med oblastmi in gospodarstvom v tem odboru ni.

Sestava obeh novih odborov dokazuje, da se bo polagalo pri njih delu največji pomen na formalno stran vse naše zunanje trgovine. Po našem mnenju pa bi bilo pravilno, da bi polagali mnogo večjo pažnjo na praktično plat in da bi uradniki v odboru imeli v glavnem le to nalogo, da spravijo v sklad praktične predloge posvetovalnih odborov z zakonskimi predpisi in s trgovinskimi načeli, ki jih vodi vlada. Na ta način bi se v resnici dosegali dobri uspehi. Tako pa se bojimo, da bosta novi izvozni in uvozni odbor dostikrat v večjo oviro naši zunanji trgovini kakor pa v njeno korist. Kajti ne potrebujemo še novih predpisov, ker je že starih več ko zadosti, tem bolj pa polet, iznajdljivost, hitrost odločitve ter poznavanje trga. To pa nudijo praktični gospodarski ljudje. Zakaj torej njih sodelovanje odklanjati?

Nove uredbe o prehrani prebivalstva

V Beogradu je bila te dni konferenca o pravilni ureditvi prehrane prebivalstva z živili. Konferenca je odobrila tri načrte uredb, ki bodo najbrže v kratkem tudi objavljene. Te uredbe se nanašajo:

1. na prisilen odkup pšenice in koruze;
2. na racioniranje živil in njih razdelitev med ljudi;
3. na razdeljevanje surovin.

Kakor se nadalje poroča, bodo določene zelo stroge kazni za vse, ki ne bi prijavili svojih zalog ali pa jih navedli napačno. Predvideva se nadalje uvedba posebnih legitimacij in kart za konsumente.

Na konferenci se je končno sklenilo, da se bo žito, ki ga nakupi Prizad razdelilo po določenih odstotkih med vojsko in direkcijo za prehrano. Konferenca pa se bo ta teden še nadaljevala. Na konferenci je zastopan tudi Prevod.

Politične vesti

Min. predsednik Filov je imel v Ruščaku velik govor o osnovnih načelih bolgarske zunanje politike. Po precej dolgem uvodu, v katerem je opozarjal, da se noben narod ne more odtegniti vplivu vojne in tako tudi ne Bolgarska, ki je članica evropske družine narodov. Sedanja vojna hoče ustvariti nov red v Evropi. Dolžnost Bolgarske je, da je na straži in da bo mogla v odločilnem trenutku varovati svoje interese, Bolgarske interese bomo branili in smo v ta namen pripravljene tudi na žrtve. Ne bomo pa služili tujim interesom. Posebej je poudaril predsednik Filov, da hoče vlada obvarovati Bolgarsko in Balkan pred vojno. Vendar pa mora ščititi svoje interese, ker bi drugače padla v suženjstvo. Mi smo bili vedno za revizijo neučilnega diktata in smo še danes. Toda na miren način. Prvič je bil

ta diktat revidiran s solunskim sporazumom 1915., ko smo dobili pravico svobodnega oboroževanja. Drugič pa je bil revidiran z vrnitvijo Dobruže. Verujem, da bodo ti zgledi mirne rešitve pripomogli k mirni reviziji tudi vseh ostalih vprašanj in s tem obvarovali Balkan mir. Glede naših odnosov z drugimi državami, zlasti balkanskimi, je povedal vse potrebno že v sobranju zun. minister. Predsednik vlade je nato naglasil, da ne more biti Bolgarska ne nar. socialistična, ne fašistična, ne legionarska in tudi ne komunistična. Za druge države so morda ti sistemi dobri, za Bolgarsko pa tuji. Nato je prešel g. Filov na notranjo politiko. Bolgarska mora biti danes enotna, ker drugače ne more voditi dobre zunanje politike. Zato je vlada nadstrankarska. Ves narod mora danes vlado podpreti. Večkrat je v svojem govoru nastopil predsednik vlade tudi proti tuji propagandi.

V Ankaru so prišli zastopniki britanskega generalnega štaba, da se razgovore z zastopniki turške vojske. Ta sestanek pa ni nič izrednega, temveč se ti redno ponavljajo, odkar je Turčija sklenila zvezno pogodbo z Vel. Britanijo.

Med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo so bile podpisane naslednje štiri pogodbe: 1. Nova trgovinska pogodba, ki je bila sklenjena že lani v februarju. 2. Pogodba o presestitvi Nemcev iz baltičkih držav ter Litovcev, Belorusov in Rusov iz Klajpede. 3. Dogovor o ureditvi medsebojnih premoženjskih razmer. 4. Pogodba o novi nemško-sovjetski meji na ozemlju bivše Poljske do Baltičkega morja.

Nemški uradni krogi naglašajo, da so s podpisom novih pogodb definitivno urejeni nemško-sovjetski odnosi ter da je z novimi pogodbami vojni potencial Nemčije močno povečan. Nemčija bo dobila od Sovjetske Rusije med drugim 2 milijona ton žita ter poldrug milijon ton koruze.

Zelo značilen je tudi sovjetski komentar, ki so ga objavila »Izvestija«. Izkušnja je pokazala, pravi list, kako koristne so bile pogodbe, ki jih je sklenila SSSR z Nemčijo za obe stranki. Spoštovanje prejšnjih sklenjenih pogodb je omogočilo sklenitev novih. S potovanjem Molotova v Berlin so se nemško-sovjetski odnosi še bolj

utrdili. V Angliji in Ameriki smatrajo, da morejo prodajati Angliji vse in da s tem ne kršijo mednarodnih določb o nevtralnosti. SSSR pa po njih mnenju ne bi smela Nemčiji dobavljati niti žita. To je po mnenju sovjetskega lista žongliranje s pojmi. Dobri gospodarski odnosi med SSSR in Nemčijo pa pomenijo tudi utrditev miru. Vsi ti novi sporazumi dokazujejo dobro prijateljstvo med Nemčijo in SSSR. Poskusi sovjetom neprijaznega tiska, ki hoče depovedati, da je vsaka pogodba med Nemčijo in SSSR naperjena proti tretjim državam, se ne morejo posrečiti. Skrajni čas je, da se razume, da vodi Sovjetska Rusija kot nevojskujoča država politiko, ki je neodvisna od tega, kaj sodijo o njej na zapadni polobli. Znano pa je tudi, da je Sovjetska Rusija pripravljena skleniti pogodbe tudi z drugimi državami, vojskujočimi se ko tudi z nevtralnimi. Sicer pa velja za sovjetsko zunanjo politiko to, kar je dejal lani Stalin. 1. Rusija je za mir in za utrditev svojih odnosov z vsemi državami. Po tem stališču se bo ravnila, dokler kdo ne bo poskušil dotakniti se nedotakljivosti sovjetskega ozemlja. 2. Rusija je za mirno in dobro sosedstvo z vsemi državami, ki meje nanjo. Tudi to stališče velja, dokler se kdo ne dotakne sovjetskega ozemlja.

O vzrokih zastoja sovjetsko-britanskega odnosa piše švicarska »Basler Nachrichten«, da je Eden skušal takoj urediti te odnose, kar se mu pa ni posrečilo. Sovjetska Rusija je namreč zahtevala priznanje priključitve baltičkih držav k SSSR tudi de jure, dočim je bila Anglija pripravljena priznati priključitev samo de facto, dočim bi se o pravem priznanju razpravljalo šele po vojni.

Danski list »National Tidende« objavlja dopis svojega berlinskega dopisnika pod velikim naslovom: »Nemčija se pripravlja na odločilni udarec proti Angliji«. Dopisnik pravi, da dobi človek v Berlinu vtis, da se sedaj bliža vojna svoji odločitvi, ki pa bo padla na zapadu. To potrjujejo tudi sedanje velike priprave nemške vojske, mornarice in letalstva. Na vsakem koraku se čuti podobna atmosfera, kakršna je vladala, ko se je pripravljala napad na Nizozemsko, Belgijo in Francijo. Tudi drugi danski listi objavljajo podobne informacije iz Berlina.

Virginio Gayda piše v svojem listu, da dokazuje Churchillov govor na banketu v čast novega angleškega veleposlanika lorda Halifaxa v Washingtonu, da stremijo Vel. Britanija in Združene države Sev. Amerike po popolni nadvladi na svetu ter da hočejo skleniti kupčijo, s katero bi trgovina v Evropi prišla popolnoma pod kontrolo anglosaškega sveta.

Amerikemu kongresu je bil predložen v soboto zakonski načrt za obrambo Združenih držav Sev. Amerike. Zakon bo dal predsedniku Rooseveltu izredno velika pooblastila, da bo mogel predsednik čim bolj pospešiti dela za ameriško oboroževanje. V glavnem daje zakon predsedniku Rooseveltu naslednja pooblastila: 1. Predsednik sme prodati, posoditi, dati v zameno ali prepušiti vsem onim državam in vladam, ki po njegovem mnenju prispevajo k ameriški obrambi. 2. Vojni material za te države se sme popravljati v ameriških delavnicah. 3. Ameriške tvornice, zasebne ko tudi državne, smejo za te države izdelovati orožje. 4. Predsednik Roosevelt sme dajati tem državam informacije o proizvodnji ameriškega vojnega materiala. 5. Izvoz tega materiala je v te države dovoljen.

V Washingtonu se je začel parlamentarni boj okoli pooblastilnega zakona. Posebno vneto delujejo izolacionisti, ki pravijo, da so pooblastila, ki jih predvideva zakonski načrt, tako velika, da pomenijo nevarnost za demokracijo. Kljub temu pa trde poznavalci razmer, da je sprejem pooblastilnega zakona zagotovljen.

Grško vrhovno poveljstvo sporoča, da so grške čete v Korakale v Kilisuro, za katero so se zadnje dni vodile ogorčene bitke. Kilisura je ključ za nadaljnje prodiranje proti Valoni. Grški napad se bo sedaj koncentriral na mesto Tepeleli.

Italijansko poročilo št. 217 pa poroča, da so bili na grški fronti le boji lokalnega pomena. Italijansko brodogradje je bombardiralo grške postojanke. Zelo delavno je bilo tudi italijansko letalstvo.

Po zavzetju Kilisure so Grki napredovali proti Valoni in Beratu. Na albanskem bojišču so se pojavili tudi že nemški letalci.

V Libiji nadaljujejo britanske čete prodiranje zapadno od Tobruka, ki je že docela obkoljen in kjer se v kratkem pričakuje britanski napad na mesto. — O živahnosti vojni delavnosti se poroča tudi s sudanske meje in iz Abesinije, kjer so se začeli gibati abesinski uporniki.

Denarstvo

Tečaji deviz

Na njuyorški borzi so ostali pretekli teden tečaji deviz neizpremenjeni.

Razvoj deviz na evropski borzi pa kažejo naslednje številke:

	3. 1.	10. 1.
Pariz	8,90	8,70
London	16,10	16,15
New York	4,31	4,31
Berlin	172,50	172,50
Milan	21,75	21,75

Na valutnem trgu pa so se v Curihu razvijali tečaji takole: francoski frank je nazadoval od 3-95 na 3-70, angleški funt se je okrepil od 8-20 na 8-25, ameriški dolar je ostal med 4-26½ in 4-27, nemška registrska marka je neznatno popustila, in sicer od 53-75 na 53-12, trgovska marka pa od 34-75 na 34-25.

Položaj na deviznem trgu je bil zelo miren, povpraševanje po funtu in dolarju je popustilo.

Na švicarskem trgu z zlatom je zaradi nemogućnosti prevoza zlata padla cena zlata na 4800 šv. frankov, dočim je zlati dolar narasel na 7-60, švicarski frank pa na 29-20.

Tečaj marke po dolarski pariteti

V gospodarskih pogajanjih med Nemčijo in drugimi državami so nemški delegati že večkrat postavili vprašanje odnosa nemške marke do dolarskega tečaja. Nemški delegati so pri tem naglašali, da je marka ravno tako stabilna kot dolar, a tudi ravno tako močna, ter so zato poudarili, da nikakor ne morejo, da bi se tečaj marke v posameznih državah določil izpod dolarske paritete, t. j. izpod tečaja, ki ga marka dejansko ima po svoji veljavi nasproti dolarju. Kakor poroča »Dienst aus Deutschland«, je Romunija zvišala te dni tečaj marke od 50 na 60 lejev. S tem je po mnenju citiranega lista storjen nov korak, da se odpravi disažio marke v južnovzhodni Evropi. Po zadnjih pogodbah z državami jugovzhodne Evrope je ta disažio že reducirana na 20%. Nemci pa upajo, da se bo tudi ta odstotek odpravil.

Devizni promet na Ljubljanski borzi je znašal pretekli teden 8 milijonov din.

Konkurz je bil znova odprt o premoženju Arandjelovaške trgovske banke.

Konkurzi - poravnave

Odpravlja se konkurz, ki je bil razglašen o premoženju trgovca Emila Novaka v Ljubljani, ker je bila razdeljena vsa masa.

Liubljanska borza v I. 1940.

Devizno tržišče

Celotni devizni promet je v letu 1940. dosegel din 604,015 milijonov dinarjev, t. j. za približno 87,5 milij. dinarjev več kakor v letu 1939. in celo za nad 209 milijonov dinarjev več kot v letu 1938. Vse od leta 1932. dalje je devizni promet na ljubljanski borzi v neprestanem porastu, kar dokazuje sledeča primerjava:

Leta	mil. din	mil. din (razlika)
1933.	126,42	(razlika)
1934.	170,19	+ 43,77
1935.	210,90	+ 84,48
1936.	240,47	+ 114,05
1937.	376,39	+ 249,97
1938.	394,82	+ 268,40
1939.	516,52	+ 390,10
1940.	604,01	+ 477,59

Največji zaključki so bili v letu 1940. perfekturirani v devizi Berlin, in sicer za skupni znesek 457,5 milij. dinarjev, kar pomeni porast za 135,6 milij. din v primeri z l. 1939., oziroma za nad 282,5 milijona dinarjev proti l. 1938. Takoj za Berlinom se je lani uvrstila deviza New York s skupnim prometom 85,7 milij. din, dočim je l. 1939. zavzemala drugo mesto deviza London, ki pa je zaradi znanih deviznih ukrepov Narodne banke v l. 1940. dosegla malenkostno vsoto 4,7 milij. din. Nasprotno pa je znatno porasel — nekako vzporedno z New Yorkom — tudi devizni promet s švicarskimi franki, saj pokazuje deviza Curih znatne zaključke v skupni protivrednosti nad 50,5 milij. din. Tudi promet z grškimi boni se je lani dvignil ter znašal malo več kot 2,5 milij. din, t. j. slično kot deviza Amsterdam, ki je prekoračila vsoto 1,1 milij. dinarjev.

Zanimivo je primerjati stalen porast deviznih zaključkov v Berlinu z onimi v Londonu na bazi medsebojnih letnih razlik, ugotovljenih po spodnji razpredelnici od l. 1934. dalje (vse v milijonih dinarjev):

Leta	Berlin	(razlika)	London	(razlika)
1935.	3,2	—	56,6	—
1936.	41,0	+ 37,8	82,0	+ 25,4
1937.	147,5	+ 144,3	93,9	+ 37,3
1938.	175,1	+ 171,9	139,5	+ 82,9
1939.	321,9	+ 318,7	148,1	+ 91,5
1940.	457,5	+ 454,3	4,7	- 51,9

Povsem nasprotno sliko kažejo ostale devize, ki so bile deležne večjih zaključkov, t. j. predvsem amer. dolarji, švicarski franki, grške drahme in holandski goldinarji. Promet v omenjenih devizah se je gibal — v milijonih dinarjev izraženo — pričenši z letom 1935. takole:

Leta	New York	Curih	Solun	Amsterd.	Trst
1935.	27,6	23,0	2,3	5,5	7,4
1936.	31,3	8,6	2,3	4,7	0,8
1937.	33,6	11,8	1,9	5,7	1,2
1938.	24,2	15,8	1,6	5,4	0,3
1939.	32,3	8,0	1,1	0,6	0,4
1940.	85,7	50,5	2,5	1,1	0,3

Razen v že navedenih devizah je bilo lani perfekturirano tudi

nekaj manjših zaključkov v drugih devizah.

Vodilni gros zaključkov predstavlja seveda izključno deviza Berlin, ker dosega promet v nemških čekovnih markah po jugoslovansko-nemškem privatnem klirgu celo več kot 75% totalnega deviznega prometa. To je obenem dokaz, da je znatno narasel tudi volumen naše kupijske izmenjave z Veliko Nemčijo, ki je tako postala naš glavni uvoznik, a z ozirom na obseg našega izvoza tudi najglavnejši izvoznik.

Na splošno so bile nalik l. 1939. tudi lani vodilne samo tri glavne devize, t. j. razen Berlina le še New York, ki je veljal pretežni del l. 1940. za obračunsko bazo deviznega preračunavanja, ter Curih, ki je proti koncu preteklega leta zamenjal vlogo z New Yorkom. Kar zadeva tečaj nemške čekovne marke omenjamo, da je po novem sporazumu veljal od 25. septembra 1940 dalje znatno višji denarni (din 17-72), oziroma blagovni (din 17-92) tečaj, pa so naši trgovci pohiteli z zamenjavo oziroma plačilom starih faktur na bazi starega srednjega tečaja din 14-80, ki velja le še do marca 1941. To je bil tudi glavni razlog znatnemu povečanju zaključkov v devizi Berlin od septembra dalje, saj je bilo prodano v zadnjih treh mesecih za blizu 180 milijonov dinarjev RM na tej bazi, ter le malenkost na novi bazi srednjega tečaja din 17-82.

Največji mesečni devizni promet je bil lani dosežen v novembru (75,68 milij. din) oziroma v decembru (75,04 milij. din), dočim je znašal v letu 1939. največji promet meseca decembra (52,88 milij. din); najslabši devizni promet pa izkazuje za l. 1940. mesec september s 24,82 milij. din, nasproti 28,36 milij. din v istem mesecu l. 1939.

Valutnega prometa tudi v letu 1940. ni bilo nobenega, kakor vsa leta od 1935. dalje.

Efektno tržišče

V nasprotju z deviznim tržiščem pa kaže naše efektno tržišče nazadovanje prometa in tudi slabše zanimanje kakor v l. 1939. Kajti v l. 1940. je bilo trgovanih le 3.918 efektov v vrednosti 738.658 din, t. j. za 9.905 efektov v vrednosti din 3.951.212 — manj kakor predlansko leto.

Največje zaključke izkazuje Trboveljska premogokopna družba, in sicer 2.050 delnic v vrednosti din 502.600 —, zatem pa znatno manjše zaključke tudi Kranjska industrijska družba, Narodna banka ter Združene papirnice Vevče. Izmed državnih vrednostnih papirjev je bilo perfekturirano par večjih zaključkov v 7% investicijskem posojilu, razen tega pa je bilo nekaj prometa tudi v vojni škodi.

Ob tej priliki pa moramo opozoriti zlasti na dejstvo, da je lansketo leto izostal vsakršen zaključek v 5% srednjeročnih obveznicah za finansiranje javnih del iz l. 1935., medtem ko so bile omerjene državne obveznice trgovane v l. 1939. v višini 2.000.000 — din. Če pa primerjamo lanski efekti promet na ljubljanski borzi z uspehom na tem tržišču v drugih letih, tedaj vidimo, da je bil v primeri s prometom iz leta 1926., ko je bil zabeležen doslej sploh največji letni promet približno 10 milijonov dinarjev, sicer resda razmeroma zelo slab, a nasproti l. 1932., ki izkazuje le din 139.065 — efektnih zaključkov, še vedno ni tako neznamen, čepravno bi bil lahko boljši.

V l. 1940. so državni vrednostni papirji notirali večji del le z manjšimi oscilacijami, v splošnem pa obdržali povprečni tečajni nivo skozi vse leto, kar kažejo naslednje številke:

	29. dec 1939	2. jan. 1941
denar blago	denar blago	denar blago
7% invest.	98 — 100 —	101 — 103 —
8% Blair	96 — 99 —	106 — 110 —
7% Blair	88 — 89 —	97 — 100 —
7% Seligm.	98 — 100 —	102 — —
4% agr. obv.	51 — 52 —	57 — —
7% stabiliz.	98 — 99 —	97 — —
6% beghu.	79 — 80 —	84 — 86 —
6% dalmat.	71 — 73 —	82 — 83 —
2-5% v. šk.	428 — 433 —	465 — 468 —

Po gornji razpredelnici je lani dosegel največji tečajni porast dalmatinski agrar, t. j. za 11 poenov v povpraševanju in 10 poenov v ponudbi, takoj za njim pa 8% Blairovo posojilo, medtem ko je stabilizacijsko posojilo tečajno celo nazadovalo za en poen. Porast vojne škode razmeroma ni bil znaten, skoraj neznatna pa je tečajna razlika za investicijsko posojilo.

Delnice naše Narodne banke so notirale nespremenjeno trdno vse do znane ministrske naredbe o spremembi ustrojstva te ustanove, kajti do pred 18. septembra 1940 se je gibal tečaj delnic NB okrog din 7.500 — v povpraševanju in okoli din 8.000 — v ponudbi, dočim je že dne 19. septembra 1940 padel denarni tečaj na 6.000 — din! Zatem je tečaj poskočil n. pr. dne 10. oktobra 1940 na 6.400 — din v povpraševanju in 6.650 — din v ponudbi, ter se polagoma stalno krepil in dosegel 2. januarja 1941 že višino din 7.000 — za denar ter din 7.100 — za blago. Še pred septembrsko spremembo pa je dosegla Narodna banka svoj najvišji tečaj na ljubljanski borzi dne 17. aprila, ko je veljal tečaj din 8.200 — za ponudbo (blago) in din 8.000 — za povpraševanje (denar).

Izmed industrijskih papirjev je

zabeležila še največji tečajni porast Trboveljska premogokopna družba, ki je notirala na naši borzi koncem 1939 din 230 — za denar in din 240 — za blago, nato stalno dosledno krepila svoj tečaj (čeprav z vmesnimi manjšimi tečajnimi valovanji) ter dosegla kulminacijo 23. decembra 1940, in sicer din 380 — za denar, a din 385 — za blago, kar znači povprečno letno tečajno razliko oziroma porast tečajev za +150 oziroma 140 poenov. Ker pa je ta vrednostni papir mednarodnega značaja so hoso njegovih tečajev zabeležile tudi vse inozemske borze, kjer kvotira ta efekt. Razlogi takšnega dviga tečajne vrednosti so znani in razumljivi spričo sedanjih prilik doma in na tujem.

Povsem nasprotno tendenco pa je skozi vse 1940. leto kazal naš drugi največji industrijski vrednostni papir, t. j. Kranjska industrijska družba, Jesenice, ki kotira na ljubljanski borzi že leta in leta, pa je po daljšem presledku pričela notirati redno šele sredi junija 1940. Notacija je bila prvič opažena dne 14. junija, ko je bil perfekturiran zaključek na bazi din 146 —, dočim je bil ta efekt zaključen dne 17. junija 1940 že po višjem blagovnem tečaju din 148 —. Na tej bazi je bil ta vrednostni papir zaključen tudi še naslednje borzne dneve ter dosegel najvišjo notico 26. junija 151 — din ter bil po tem tečaju tudi zaključen. Od junija pa vse do srede oktobra je beležila KID na bazi din 148 — ter bila zaključena 17. oktobra po din 144 —, 21. oktobra pa po 140 — din. Nato je beležila po din 136 — in šele dne 30. decembra je bil zaključen zopet po tečaju din 140 —, a dne 31. decembra m. l. po din 142 —.

Brez notic so bili v l. 1940. še sledeči vrednostni papirji, ki kotirajo v tečajnici ljubljanske borze: Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani, Celjska posojilnica d. d. v Celju — izmed denarnih zavodov, medtem ko ni notirala izmed industrijskih podjetij: Tvorница za dušik d. d., Ruše, ter »Stavbna družba« d. d. v Ljubljani. Glavni razlog za pomanjkanje notic gori omenjenih efektov je v tem, da se na eni strani nahaja pretežni del teh vrednostnih papirjev v tresorih samega zavoda — oziroma v rokah njegove uprave, na drugi strani pa je to še posledica znanih ukrepov pred leti, ko je bil na naše denarne zavode uprizen pravcati run s čezmernim dviganjem vlog preplašenih vlagateljev. Zaščita kmetov je povzročila nadaljnjo zaščito denarnih zavodov — in tako je bila povsem iluzorna oziroma odveč tudi kotacija delnic denarnih zavodov pod zaščito v borzni tečajnici; zato pogrešamo razen že pravkar omenjenih še nekaj važnih domačih denarnih zavodov.

Amerika na prehodu

Ch. A. in M. B. Beard

(Nadaljevanje.)

Vse to odmikanje od zlatega standarda je opogumilo pristaše srebra, katerih je bilo posebno mnogo med agrarci. Izrazili so svoja načela v zakonu za pomoč kmetom z dne 12. maja leta 1933. (Agricultural adjustment act — AAA). Njihov namen je bil oslabil učinek razvrednotenih tujih valut na ameriško zunanjo trgovino in razširiti kredit. Da bi se to doseglo, so pooblastili predsednika USA, da uporabi federalni rezervni sistem za nakup obveznic Združenih držav do zneska treh milijard. Če bi se to ne moglo izvršiti, sme predsednik dovoliti finančnemu ministrstvu, da izda za tri milijarde dolarjev zakonitih plačilnih sredstev. Nadalje so agrarci pooblastili predsednika, da sme zmanjšati težo zlatega denarja za največ 50% in določiti težo srebrnega dolarja v trdnem razmerju z zlatim. Kasneje je sre-

brna stranka še vsilila uredbo, da se v podlagi ameriške valute uvede razmerje ene četrtine srebra proti trem četrtinam zlata. Uredba je pooblašala finančnega ministra, da kupuje srebro do določene cene za unčo, da ga spravlja in da izdaja srebrne certifikate. Vse to je ostalo na splošno akademsko uveljavljanje načela, ker Roosevelt ni storil dosti v tej smeri.

Pri bančnem zakonu iz l. 1933. so že prevladovali konservativci. Določilo se je strožje nadzorstvo nad bankami, nad holding družbami in njihovimi podružnicami. Uprava federalnega rezervnega sistema je dobila veliko oblast nad nakupovanjem in prodajo izbranih papirjev pri članskih bankah. Da bi se premagalo nezaupanje in da se privabi denar iz nogavic, se je ustanovil sistem zavarovanih vlog določene višine.

Potem se je začel kongres baviti z javnimi financami. Predsednik je zahteval in dobil široko pooblastilo, da zniža prejeme vojnim veteranom in v določenih

mejah plače državnih uradnikov. Tudi sicer je predsednik spreminjal, uravnaval in zniževal izdatke, tako da so cenili prihodek prihodnjega proračuna na eno milijardo dolarjev. Hkrati so dvignili zvezne dohodke z novimi davki na dovoljeno pivo, na bencin, nove glavne in na čezmeren dobiček. (Decembra 1933 je bila prohibicija — ali suša — odpravljena.)

Roosevelt je predlagal, naj bi odslej država vodila dvojni proračun, tekoči redni izdatki naj bi se krili z rednimi dohodki in ta proračun se mora uravnovesiti z znižanjem izdatkov. Posebni izdatki zaradi krize in za javna dela ter za podpore naj bi se krili z najemanjem posojil. Toda kljub vsemu je primanjkljaj še vedno naraščal.

V zvezi s »čiščenjem« in obnovo denarnega sistema se je kongres lotil tudi »narodnega svetišča« v Wallstreetu s tem, da je razširil zvezno kontrolo nad izdajanjem neke vrste vrednostnih papirjev, za katere je dotlej veljala velika

stopnja svobode. Ta kontrola je stopila v moč z zakonom o vrednostnih papirjih, ki je dobil pozneje bolj trajno obliko z drugim zakonom. Deloma je ta zakon izražal ogorčenje investorjev in spekulantov, ki so bili utrpeli škodo po različnih mahinacijah na trgu, deloma pa se je dotikal tudi bančništva, valute in gospodarskega delovanja v najširšem smislu.

Kongres je zahteval, da morajo biti vsi vrednostni papirji registrirani, z izjemo izrečno navedenih, in to pri zvezni trgovinski komisiji, ki je bila pozneje preosnovana v poseben odbor za te naloge. Za registracijo so se morali predložiti nadrobni podatki, tako glede na ime, naslov in funkcije oseb, ki so v zvezi z izdajatelji papirja (ravnatelji in uradniki zadanih družb), garantov in oseb z več kot desetimi delnicami, dalje glede na plače uradnikov in ravnateljev itd. Zakon je zahteval informacije o že obstoječem fundiranem dolgu, o količini in namenu ponudnega papirja, kako se namerava denar naložiti, bilance

idr. Pod podobno nadzorstvo so spravili tudi inozemske vrednostne papirje. Večina teh podatkov je bila odslej dostopna javnosti. Za kršitev zakona so bile določene težke sankcije.

Vsa ta ureditev bančništva in denarstva se ni dotaknila vprašanja, za katero je bilo dosti več zanimanja v javnosti: Kaj naj se ukrene proti brezposelnosti in bedi? — Sicer je bilo zelo razširjeno mišljenje, da sta brezposelnost in beda posledici duševne ali telesne manjvrednosti ali pa prirojene nezmožnosti. Toda težko bi bilo ob brezposelnosti 12 do 13 milijonov ljudi vzdržati to sodbo.

Zakonodajni ukrepi in izvedba, ki so si naglo sledili spomladi, poleti in jeseni 1933. leta, so pokazali, da je tudi uprava istega mnenja in da hoče preprečiti glad, pa čeprav s splošno osvojitveno brezposelnostno podporo. Čeprav to ni zapisano v ustavi, je razlagal predsednik Roosevelt, »je vendar bistvena dolžnost zvezne vlade, da prepreči stradanje svojih državljanov.« (Dalje prihodnjič.)

Združenje trgovcev v Ljubljani

opozarja vse trgovce z živili, da nihče ne bo dobil pri mestnem prehranjevalnem uradu nakazila za moko, če se temu uradu ne bo izkazal z legitimacijo, da je član Združenja trgovcev.

Znova se govori o izvoznem monopolu za krompir

Ze pred tedni se je poročalo, da se namerava monopolizirati izvoz krompirja, čebule in česna. Nato so te vesti utihnile. Sedaj pa so se znova pojavile in »Vreme« poroča, da se znova izdeluje načrt naredb, po kateri bi smele izvažati krompir, česen in čebulo le pooblašene ustanove kakor Prižad, Prevod, Pogod in Direkcija za zunanjo trgovino.

Kar težko je razumeti, da se vedno znova hoče iztisniti legalno trgovino iz izvozne trgovske, pa čeprav je ta pokazala vse drugačne uspehe, kakor pa jih morejo pokazati pooblašene ustanove. Pri tem pa sploh ni nobene potrebe, da bi se ta izvoz monopoliziral, temveč izvira iz čisto obklevno neutemeljenih motivov. Naj se zato že enkrat vse te monopolizacije nehajo, ki samo podražujejo posel, a ne koristijo ne proizvajalcem, ne potrošnikom, zato pa tem bolj škodujejo državi in trgovini.

Klirinške in devizne države

Na vprašanje, katere države se morajo smatrati kot klirinške in katere kot devizne, iz katerih je uvoz pod kontrolo devizne direkcije Narodne banke je bilo izdano naslednje uradno pojasnilo:

Klirinške države, iz katerih se more uvažati blago brez predhodnega dovoljenja devizne direkcije pri Narodni banki, so naslednje države: Nemčija, Češko-Moravska, Italija, Madžarska, Slovaška, Grčija, Turčija, Bolgarska in Poljski gubernij. Plačilni promet s Poljskim gubernijem se opravlja po nemški obračunski blagajni, ker pa je bila Poljska prej klirinška država, ni uvoz iz nje pod kontrolo.

Klirinške države, s katerimi se opravlja plačilni promet po nemški obračunski blagajni v Berlinu, in iz katerih je dovoljen uvoz samo proti dovoljenju devizne direkcije pri Narodni banki, so naslednje: Nizozemska, Belgija in Norveška.

Klirinške države, iz katerih je dovoljen uvoz samo proti predhodnemu dovoljenju devizne direkcije pri Narodni banki, so Finska in Danska.

Vse druge države se smatrajo kot devizne države in za uvoz iz teh držav je potrebno dovoljenje devizne direkcije. Vse to pa se ne nanaša na kontrolo uvoza, ki ga izvaja Direkcija za zunanjo trgovino na podlagi uredbe o kontroli zunanje trgovine.

Zunanja trgovina

Z Italijo se bodo v kratkem začela trgovinska pogajanja zaradi določitve nekaterih kontingentov ter ureditve vprašanj, ki so nastala zaradi novih razmer na tržiščih.

Uspešno so zaključena pogajanja o dobavi druge partije italijanskega riža v količini 660 vagonov. Baje cena novega riža ne bo zvišana.

Naš parnik »Bosiljka« čaka v njujorški luki, natovorjen s 4500 tonami bombaža na dovoljenje angleških oblasti, da dobi navzven in da more svobodno odpluti. Vodi se v ta namen pogajanja in upajo, da bodo pogajanja v kratkem uspešno sklenjena. Ladja bo plula najbrže okoli Afrike skozi Sueški prekop na Jadran.

Trg. minister je podpisal naredb o postavljanju pod kontrolo uvoza volne in volnene preje. Kontrola velja ne le za naravno, temveč tudi za umetno volno ter za umetno volno prejo. Istočasno se je tudi uredila razdelitev volne in volnene preje med zainteresirane tekstilne tvornice.

Dohodki monopolske uprave

V proračunskem letu 1939./40. so znašali 1886 mil. din

Dohodki monopolske uprave v letu 1939./40. so bili nekoliko manjši ko v prejšnjem letu in sicer zaradi nazadovanja dohodkov od soli in petroleja, dočim so se dohodki od tobaka, vžigalic in cigaretnega papirja zvišali. Zlasti pa so narasli tobačni dohodki, ker so se cene tobačnim izdelkom zvišale. Skupni monopolski dohodki so znašali v proračunskem letu 1939./40. 2140 milijonov din proti 2166 milijonom v prejšnjem in 2070 milijonom v proračunskem letu 1937./38. V prvih sedmih mesecih tekočega proračunskega leta, t. j. od začetka aprila do konca oktobra, so znašali 1.563 milijonov dinarjev, za 266 milijonov din več ko v istem času lanskega leta.

Največje dohodke daje monopolski upravi tobačni monopol, ki so v letu 1939./40. dosegli 1.631 (pred enim letom le 1.568) milijonov din. Istočasno pa so tudi narasli zaradi višjih odkupnih cen izdatki tobačnega monopola od 274 na 324 milijonov din. Višek dohodkov nad izdatki je torej znašal v l. 1939./40. 1.307 proti 1.294 milijonom v letu 1938./39. Kljub večjim izdatkom se je čisti dohodek tobačnega monopola vendarle povečal.

Znatno se je znižal dohodek od soli, in sicer od 278 v l. 1938./39. na 210 milijonov din v l. 1939./40. Vzrok je v znižanju cene za sol. Zaradi tega je padel dohodek monopolske uprave za 68 milijonov dinarjev. Ker so se pa istočasno zvišali izdatki monopolske uprave za sol, od 51'6 na 87 milijonov din, se je čisti dohodek monopolske uprave od soli znižal od 226 na 123 milijonov din. Monopolska uprava je bila zato prisiljena, da je koncem leta 1940. znova zvišala ceno soli od 1'50 na 2'50 din za kg.

Dohodki od petrolejske takse so padli od 132'4 na 88'6 milijona din. Vzrok padca je v težavi nabave petroleja.

Monopol vžigalic je dal 91'5 milijona din, ker so dohodki znašali 92'1 (lani 89'4) milijona din, izdatki pa 0'6 milijona din.

Monopol cigaretnega papirja je dal državi čisti dobiček v višini 71'6 milijona din. Vsi dohodki so znašali 94'9 (lani 80'1) milijona dinarjev, vsi izdatki pa 23'3 (v prejšnjem proračunskem letu 19'9) milijona din. Potrošnja cigaretnega papirja je v zadnjem letu precej narasla, ker se je zaradi podražitve cigaret povečala kaja tobaka, mnogo cigaretnega papirja pa se je potrošilo tudi za kajo tiho-tapskega tobaka.

Račun izgube in dobička izkazuje poleg tega še 22'9 milijona dinarjev raznih dohodkov ter 42'1 občnih izdatkov in 6'9 milijona din raznih izdatkov za razne vrednote.

A. ŠARABON & CO. LJUBLJANA

Uvoz kolonialne robe

Veletrgovina s specerijo

Velepražarna za kavo

Milica za dišave

Glavna zaloga rudni-skih vod

Brzojavni naslov:

ŠARABON LJUBLJANA

Telefon št. 26-68

Če se od skupnih 2.140 milijonov dinarjev odbije 442 milijonov dinarjev stroškov, se vidi, da je bil čisti dobiček monopolske uprave v letu 1939./40. 1.698 milijonov dinarjev proti 1813 milijonov v letu 1938./39.

Od prodaje kolkov in vrednot pa je imela monopolska uprava še dohodek v višini 560'7 milijonov dinarjev, da so znašali skupni dohodki monopolske uprave 2701 milijon dinarjev. Od te vsote je plačala monopolska uprava 373 milijonov din za plačilo anuitet državnih dolgov, 442 milijonov din pa so znašali njeni izdatki, da je ostalo v korist državne blagajne 1886 milijonov din proti 1970 milijonom v letu 1938./39.

Tržna poročila

Tržne cene v Celju
dne 1. januarja 1941.

Goveje meso: Cena mesa je mišljena s privago. 1 kg volovskega mesa din 13—18, kravjega mesa 13—15, vampov 10, pljuč 6, jeter 14, ledvic 16, loja 14—18, spuščene pljučne goveda 24.

Teletina: 1 kg telečjega mesa din 14—18, jeter 24, pljuč s srcem 15. Svinjina: 1 kg prašičjega mesa din 18—22, pljuč 10, jeter 16, glave 10, slanina brez kože 25'50 do 26, s kožo 24'50 do 25, slanina soljena 28, suhe slanina 36, masti 27'50 do 28, šunke 30, prekajenega mesa 24 do 28, prekajenih parkljev 10, prekajene glave 14, jezika 30.

Klobase: 1 kg krakovskih din 32, debrcinskih 26, hrenovk 26, safalad 25, posebnih 30, polsuhih kranjskih 34, suhih kranjskih 40 do 45, braunvišinskih 16, salami 65 do 75.

Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka din 2'50 do 3, kisle smetane 16, 1 kg surovega masla 40, čajnega masla 48 do 56, masla 44, bohinskega sira 35, trapistovskega sira 30, pol ementalke sira 40, sirčka 8 do 10, eno jajce 1'75 do 2.

Pijača: 1 liter starega vina din 18 do 20, novega vina 16 do 18, piva 10, žganja 40 do 56.

Kruh: 1 kg belega kruha 96 dkg din 8, rženega kruha 6, črnega enotnega kruha 96 dkg din 5, žemlja v težji 7 dkg din 1.

Sadje: 1 kg jabolk din 8 do 10, orehov 12, luščenih orehov 40, suhih češpelj 14'50 do 16, suhih hrušk 10, limona 1'25.

Specerijsko blago: 1 kg kave najcenejša din 88, pražene kave najcenejša 108, čaja 475, kristal belega sladkorja 15'50, sladkorja v kockah 17'50, sladkorja v prahu 17'50, medu 36, kavnne primesi 21, riža 16, 1 liter namiznega olja 24'50, olivnega olja finejšega 40, bučnega olja 26'50, vinskega kisa 9, navadnega kisa 4'50, petroleja 9, špirita denat. 14, 1 kg soli 2'50, popra 170 do 172, paprike 48, sladke paprike 52, testenine 15 do 16, mla 18 do 19, karbida 9, sveč 30 do 32, kvasa 44 do 50, marmelade 24 do 34, sode za pranje 2'50.

Mlevski izdelki: 1 kg moke št. 00 din 9, enotna črna 5, ržene enotne moke 6'50, pšeničnega zdroba 9, koruznega zdroba 5, pšeničnih otrobov 2'50, koruzne moke 4'25, ajdove moke 9 do 9'50, kaše 7'50, jesprenja 8'—.

Zito: q rži din 425, ječmena 425, ovsa 425, koruze 350, fižola 600 do 800, graha 1600.

Kurivo: q premoga, črnj trboveljski din 40 do 42, premoga iz Hude jame 40 do 42, rjavega premoga 22, m³ trdih drv 127'50, 100 kg trdih drv žaganih 32 do 34, m³ mehkih drv 90, 100 kg mehkih drv žaganih 24, 1 kolobar mehkih drv 6'75.

Zelenjava: 1 kg endivije din 10 do 12, glava endivije 1 do 1'50, 1 kg radiča 16 do 20, poznega zelja 4, kislega zelja 5, ohrovtja 4, krožnih špinaca 2, 1 kg špinaca din 10, čebule 3, česna 14, krompirja 2, kisle repe 3.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično s a ž obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Doma in po svetu

Jugoslovanski poslanik v Sofiji Milanović je obiskal bolgarskega ministrskega predsednika Filova in imel z njim daljši razgovor.

Vojni list objavlja ukaz, da je bivši ministrski predsednik Bogoljub Jevtić imenovan za rezervnega podpolkovnika, kar je najvišji čin, ki ga more doseči rezervni oficir.

Bivši nar. poslanec Damjan Arnavtović, ki je bil obsojen na 7 let robj, ker je streljal v skupščini na dr. Stojadinovića, je bil te dni pomiloščen ter so mu bile s tem vrnjene njegove državljanske časti.

»Slavonischer Volksbote«, organ nemške nar. socialistične stranke v banovini Hrvatski piše v rubriki: »Mi opazujemo: Mi opazujemo, da je bogat kmet iz Valpova še vedno razdražen proti Kulturbundu in vsemu, kar je nemško. Opazujemo, da so nemški trgovci in obrtniki čestitali novo leto svojim hrvatskim odjemalcem, ne pa tudi svojim nemškim. Zakaj? Opazili smo, da je neka židovska hišna lastnica odpovedala svojemu hišniku, ker je vstopil v Kulturbund. Opazujemo, da neki brivec nemškega rodu pozdravlja svoje nemške goste z nemškim pozdravom, a se sam smatra za Hrvata. Zakaj torej pozdravlja s Hitlerjevim pozdravom?«

Kakor poroča »Slovenec«, je finančni minister podpisal odlok, s katerim se odprejo potrebni krediti za modernizacijo in potrebe ljubljanske bolnišnice. Tako je odprt kredit za kirurški paviljon v višini 765.000 din, za drž. bolnišnico 3.318.000, za žensko bolnišnico 140.000, za babiško šolo 15.000, za umobolnico na Studencu 937.000, za umobolnico v Novem Celju 280.000 in za zdravilišče v Topolšici 650.000 din.

Velik evharistični kongres bo v juniju v Zagrebu v proslavo 1300-letnice pokristjanjenja Hrvatov. Prireditelji so trdno prepričani, da se bo mogel kongres izvršiti v vsem obsegu, ker da bo do takrat vojne že konec.

Železniška uprava je opustila okoli 120 vlakov. Deloma je to storila, ker je bilo več teh vlakov uvedenih zaradi vzdrževanja zveze z mednarodnimi vlaki, ki pa so bili med tem ukinjeni. Deloma pa je odpravila nekatere vlake, ker se je tovrstni promet tako povečal, da železniška uprava ne zmore več vsega osebnega in tovornega prometa.

Ban dr. Šubašić je razrešil svoje dolžnosti upravo Matice Hrvatske ter imenoval za poverjenika ban-ske oblasti prof. Martinovića.

»Službene novine« so objavile pravilnik o nočnih in nadurnih dolo-kadah v poštni službi, uredbo o razdelitvi jedilnega olja, pravilnik o kontrolnem fondu davčnega od-delka finančnega ministrstva, spre-membe in dopolnitve taksnega in pristojbinskega pravilnika ter pra-vilnik o postopanju organov SU-ZORja in ostalih socialnih ustanov.

Prižad demantira vesti, da bo iz-plačeval premije za sejanje sonč-nic, kakor so baje kmetovalcem zadrževali zastopniki nekaterih to-varn.

Ban dr. Šubašić je izdal naredb o nadzorstvu cen v prodaji na drobno. Po tej naredbi se določajo najvišji dopustni bruto-zasluzki v odstotkih na efektivno nabavno ceno. Za določanje cen je določen poseben postopek. Trgovci morajo ceno označiti na vsakem predmetu ter hraniti vse račune o nabavi blaga. Kdor bi prodajal blago dra-že, se kaznuje z zaporom do 30 dni in z globo do 5000 din.

Maniu je izročil romunski vladi spomenico, v kateri opozarja, da morilci prof. Jorge in Madgeara še vedno niso kaznovani.

»Popolo d'Italia« piše: Če so mogli Angleži pisati tako, da so svoj beg iz Dunkerquea spremenili v zmago, kako pa naj Italijani po-tem pišejo ob bojih za Bardio. To je bila italijanska zmaga, ker so gigantske sile imele bolj pred očmi uničenje italijanske morale ko pa je utrdbe. Ta britanski načrt pa se je popolnoma ponesrečil, ker je ostra borba pokazala vso veliko vrednost italijanskega vojaka. V tem oziru pomeni Bardia italijansko zmago.

Angleški glavni stan poroča, da so po zavzetju Bardie našli 2041 ubitih in ujetih italijanskih oficir-jev ter 42.827 moč. Zaplenili so 26 težkih topov, 368 srednjih, 68 lah-kih, 13 srednjih in 117 lahkih tan-kov ter 708 motornih vozil raznih vrst.

Italijani poročajo, da so imeli dosedaj v Albaniji 2018 mrtvih, 6515 ranjenih in 3881 pogrešanih vojakov. To je najboljši demanti grških vesti, po katerih da so Grki ujeli nad 14.000 italijanskih voja-kov ter da je bilo ranjenih naj-manj 35.000 Italijanov.

Nemški bombniki so znova silno napadli angleško vojno luko Ply-mouth, ter napravili zelo veliko škodo. Angleži pa so znova bom-bardirali zlasti Brest in druga me-sta ob obali.

Nemška letala so v Sredozem-skem morju 10. januarja prvič po-segla v borbo ter bombardirala an-gleske vojne ladje. Nemci poročajo o zadetkih.

V Rim so prišli višji nemški po-licijski oficirji, ki se bodo udeležili strokovnega tečaja italijanske po-licie. Stanujejo v gradu Tivoli.

Tri največje ameriške avtomobilske tovarne Ford, General Mo-tors in Chrysler so sklenile, da bodo izdelovale motorje za letala. Tudi druge ameriške tvornice za avto-mobile se jim bodo pridružile.

Zasedanje švedskega parlamenta je otvoril švedski kralj s prestol-nim govorom, v katerem je nagla-sil, da se mora Švedska še bolj oborožiti.

Nemški poročevalski urad poro-ča, da je kralj Ibn Saud imel pred romarji v Mekki govor ter jih po-zval, da se bore proti Angliji, ker skuša ta povsod razrušiti musli-mansko solidarnost.

Pri Siciliji je bila pomorka bitka. Kakor poročajo Italijani, so itali-janske ladje potopile neko angleško križarko in dva rušilca, sami pa izgubili le en rušilec.

Člani obrambnega odbora ameri-ške reprezentacije zbornice so imeli sejo, na kateri so sklepali izrednih ukrepov, da se preprečijo stavke v ameriških tovarnah.

Uredba o gospodarskem svetu bo v kratkem objavljena

»Jugoslovanski Kurir« poroča, da bo vprašanje ustanovitve gos-podarskega sveta v kratkem re-šeno. V ta namen se bo izdala uredba o ustanovitvi gospodar-skega sveta, ki bo veljala za vso državo. Načrt te uredbe je bil iz-delan že pred kratkim in se sedaj proučuje na pristojnih mestih v Zagrebu in Beogradu. (Zakaj ne tudi v Ljubljani?). Baje so miš-ljenja v Zagrebu in Beogradu že tako izenačena, da se more raču-nati z ustanovitvijo gospodarskega sveta. V tem svetu bodo zastop-niki ministrstev, banke oblasti v Zagrebu ter zastopniki gospo-darskih organizacij. Notranja or-ganizacija gospodarskega sveta bi bila izvedena tako, da bi se do-sledno izvajala decentralizacija uprave.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske bano-vine z dne 11. januarja objavlja: Uredbo o spremembah in dopol-nitvah zakona o taksah — Uredbo o spremembah in dopolnitvah za-kona o državni trošarini — Ured-bo o spremembah in dopolnitvah zakona o davku na poslovni pro-met in zakona o skupnem davku na poslovni promet — Uredbo o spremembah in dopolnitvah ured-be o odmeri in pobiranju davka na luksuz — Uredbo o spremem-bah in dopolnitvah uredbe o ugod-nostih na železnica in ladjah v državni eksploataciji — Natančnejše določbe za izvrševanje ured-be o preskrbovalnih ustanovah — Odločbo o zvišanju nadaya (ažija) na zlato pri pobiranju carinskih davščin — Popravek v odredbi o peki in prodaji kruha in pečiva (da morajo tehtati žemlje 7dkg, ne pa 0'70 dkg).

Okrožni urad za zavarova-nje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostav-ljeni plačilni nalogi zapadli v pla-čilo. Prispevki morajo biti porav-nani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovan-cev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejanske plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad iz-vršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.